

Vauhkonen (Vihreät): Kielivarannon rikkaus kasvaa jakamalla

Julkaistu 12. huhtikuuta 2011. Kirjoittanut Jouni Vauhkonen.

Keskustelu ”pakkoruotsista” on jättänyt varjoonsa suuren joukon kielipoliittisia kysymyksiä. Vihreät on vastannut uusiin ja vanhoihin haasteisiin kielipoliittisilla linjauksilla (2010): <http://www.vihreat.fi/node/5350>

Ajattelemme, että kielivarannon monipuolisuus on Suomelle rikkaus, jonka kehittyminen on turvattava myös tulevaisuudessa. Ajattelemme, että jokaisella ihmisellä on oikeus tietoon, sivistykseen ja itsensä kehittämiseen omasta äidinkielestä riippumatta.

Kahden kansalliskielen ja kansallisten vähemmistökielten ohella maassamme puhutaan lukuisia muita kieliä. Tukemalla maahanmuuttajien omaa äidinkieltä ja kulttuuria kotimaisten kielten opetuksen ohella saavutetaan laaja kielitaidon verkosto. Näin voimme parantaa ihmisten omaa ja suomalaisen yhteiskunnan asemaa ja kilpailukykyä entisestään globalisoituvassa maailmassa.

Siksi kaikille tulee taata yhtäläiset kielelliset oikeudet ja jokaiselle tulee tarjota mahdollisuus oppia monipuolisesti vieraita kieliä. Siksi jokaisella ihmisellä on oltava oikeus omaan äidinkieleensä ja kulttuuriinsa.

Eduskuntavaaleissa tähtäämme poliittisen voimamme kasvattamiseen. Mikäli se onnistuu, edistämme kielipoliittisia tavoitteitamme hallitusohjelmaan ja sitä kautta käytäntöihin. Tulevalla vaalikaudella haluamme parantaa varsinkin saamen kielten, viittomakielen ja romanikielen opetustarjontaa varhaiskasvatuksesta lähtien. Saamen kielten elvytysohjelma täytyy aloittaa ja taata sille pitkäjänteisesti riittävät taloudelliset resurssit. Tavoitteenamme on erillinen viittomakielilaki.

Pitkällä tähtäimellä haluamme murtaa keskustelua pakkoruotsista suuntaamalla toisen kotimaisen opetusta luokassa tapahtuvasta opetuksesta kielikylpyihin, vaihto-ohjelmiin ja kielirajat ylittävään ystävyyskoulutoimintaan sekä päiväkotien kielikylpyihin. Haluamme aikaistaa toisen kotimaisen kielen opiskelun ja muidenkin kielten aloittamista, koska nuorempana kielet oppii helpommin. Haluamme kuitenkin myös avata mahdollisuuden joustaa toisen kotimaisen pakollisuudesta esimerkiksi itärajan tuntumassa, mutta silloinkin mahdollisuus vapaaehtoiseen toisen kotimaisen kielen opiskeluun on turvattava kaikille oppilaille. Haluamme parantaa hallinnon tosiallista kielellistä palvelukykyä ja asettaa kaikilta vaadittavan virkakielikokeen sijaan viranomaisyksiköille täsmälliset laadulliset kriteerit hyvän kielellisen palvelukyvyn takaamiseksi.

Myös muilla kuin kotimaisilla kielillä toteutetut palvelut ovat tulevaisuudessa yhä tärkeämpiä. Eri maahanmuuttajakielten, viittomakielen ja puhevammaisten tulkkauspalvelujen saatavuutta on parannettava. Ammattitaitoinen asioimistulkkaus turvaa asiakkaan oikeudet. Se puolestaan edellyttää, että kielten koulutusta on riittävästi. Kielellisten vähemmistöjen mahdollisuuksia oppia ja käyttää äidinkieliään onkin lisättävä. Äidinkieli on iso osa identiteettiä ja sen osaaminen myös luo perustan kaikille muille kieliopinnoille ja muillekin opinnoille.

Hyvä virkakieli takaa hallinnon ymmärrettävyyden enemmistökielten käyttäjille. Viranomaisten on syytä luoda menettelytapoja kielensä huoltoon varten. Elävä kieli ja sen taustalla ajattelu tarvitsevat virikkeitä. Esimerkiksi romaanit ja runot elvyttävät kielenkäyttöä, jos niitä ennättää lukea. Tähän tulee olla viranomaisillakin mahdollisuuksia.

Olen paljon pohtinut kielen poliittisuutta ja politiikan kielellisyyttä, kun toimin politiikan tutkijana Jyväskylän yliopistossa. Ajattelemme ja toimimme kielen avulla. Monet tärkeät muutokset tapahtuvat ensin kielessä, sitten käytännöissä. ”Pelkkää retoriikkaa” ei ole – on vain poliittisia siirtoja kielessä, joita ei aina ymmärretä. Ne tehdään muuttamalla puhetapoja tai puheen avulla. Näin kielen ja kielten ymmärrys lisää maailman tajuamista ja mahdollisuuksia toimia siinä. Kielelliset taidot ovat elämisen ja toimimisen taitoja – poliittisia taitoja. Niiden jakaminen rikastuttaa kaikkia, eikä ole keltään pois.

Kirjoittaja on YTT Jouni Vauhkonen, Vihreiden ehdokas Keski-Suomesta.

Tähän artikkeliin liittyvät asiasanat:
kielelliset oikeudet, kielivaranto, vaalit